

SÖKANDE

Trivector System AB, 556391-1097
Åldermansgatan 13
227 64 Lund

MOTPART

Regionförbundet södra Småland
Videum Science Park
351 96 Växjö

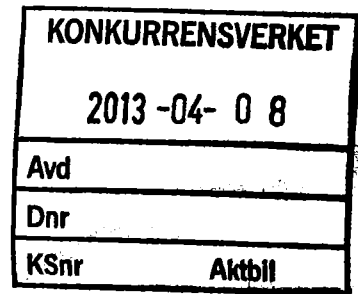
Ombud: Advokat Herman Ehrenstjärna Sahlin
Advokatfirman Lindmark Welinder AB
Kungsgatan 2 C
223 50 Lund

SAKEN

Överprövning enligt lagen om upphandling inom områdena
vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår Trivector System AB:s ansökan om överprövning.

BAKGRUND

Regionförbundet i Södra Småland har genom Länstrafiken Kronoberg (LTF) genomfört en upphandling av IT-system till bussar och därtill hörande tjänster. En upphandling genomfördes tidigare i början av 2012. I den upphandlingen var Trivector System AB vinnande anbudsgivare. Vid överprövning beslutades att upphandlingen skulle göras om. Upphandlingen har genomförts som ett förhandlat förfarande. Något tilldelningsbeslut har inte meddelats.

YRKANDEN M.M.

Trivector System AB (Trivector) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen ska göras om. Trivector anför bl.a. följande. Ett system med kameror, fordonsdator, manöverenhet, sensorer för passagerarräkning m.m. ska installeras i bussar. Det är stipulerat ett omfattande vite om avtalad leveransdag inte hålls. Det finns skall-krav på att systemet ska vara installerat i majoriteten av bussarna i juni 2013 och resterande i etapper varav den sista i september 2013. I förfrågningsunderlaget saknas förutsättningar för detta. Istället hänvisas till ett antal trafikutövare som kommer att få sina bussar under våren. Det finns stor risk för förseningar och andra leveransproblem. LTF kan därmed inte garantera leverantörerna lika förutsättningar. Hanteringen strider mot 1 kap. 24 § LUF. Vidare har Trivector förutom att påtala omöjliga skall-krav genom skriftligt ställda frågor tagit upp detta vid telefonsamtal med LTF. Syftet var att ge LTF en chans att korrigera uppenbara omöjligheter innan anbudstiden gick ut. Någon återkoppling gjordes aldrig. Om upphandlingen ska göras om vill bolaget att LTF uppmanas att noga se över hela underlaget eftersom det finns fler orimliga skall-krav. LTF hävdar att det endast

rör sig om små fel men en stor osäkerhet i installationskostnaden får anses som en grundläggande brist ur leverantörens synvinkel.

Omöjliga skallkrav

1. På bussarna kommer det att finnas inre och yttre skyltar som levereras av bolaget Mobitech. Av kravspecifikationen framgår att de inre och yttre skyltarna ska integreras med fordonsdatorn på bästa sätt via styrenheten. LTF har valt att föreslå en lösning som strider mot skall-kravet om integration. Att tolka förslaget till lösning som ett upphävande av skall-kravet är orimligt och helt i strid med vad LTF hävdar.

2. I kravspecifikationen står att beställaren skall kunna ändra på layout på den inre destinationsskylten. Denna kommer att levereras av Mobitech. Det finns krav på att skylten ska integreras i det efterfrågade systemet. Vid kontakt med Mobitech fick bolaget beskedet det inte finns några öppna gränssnitt tillgängliga för att ändra layouten. Trivector har således ingen möjlighet att tillhandahålla en funktionalitet där beställaren kan justera layouten. Bolaget tvivlar också på om behovet finns eftersom funktionaliteten finns i Mobitechs system. Trots detta har LTF låtit skall-kravet stå kvar. Vad LTF anför låter som en efterhandskonstruktion. Olika besked från Mobitech tydliggör likabehandlingsproblematiken som uppkommer då LTF hänvisar till Mobitech och trafikutövare trots att alla frågor ska gå genom en viss namngiven person.

3. I kravspecifikationen står att den inre skylten minst ska kunna visa tid, stannar, linjenummer, destination, de fyra nästkommande hållplatserna, annan information så som trafikinformation, anslutande bussar m.m. I svar på frågor skriver LTF att en utförlig specifikation finns att få av Mobitec. Efter telefonsamtal fick bolaget den sig tillsänd men det fanns ingen hantering av det som krävs av beställaren. LTF verkar tillstå att krävd funktionalitet inte går att åstadkomma med de gränssnitt som tillhandahållits i upp-

handlingen. Eftersom förutsättningen är att beställaren tillhandahåller ett fullt fungerande skyltsystem från Mobitech och det öppna gränssnittet som beställaren tillhandahåller inte medger efterfrågad funktionalitet blir det omöjligt.

Det saknas likvärdig och relevanta förutsättningar för tillgång till att installera efterfrågad utrustning

LTF anser att om det behövs ska leverantören arbeta natt och dag och att det är upp till leverantören att se till att de har de resurser som behövs för att hålla tidplanen. Att installera utrustningen kräver ca 210 personer under en dag eller två personer under 106 dagar. Det torde vara tydligt att någonstans däremellan går gränsen för hur mycket resurser en leverantör lyckas få fram till en okänd tidpunkt för att undvika vite. Att beställaren och leverantören också ska vara överens om vad som är en rimlig tillgänglig tid för installationen för att inte vite ska utkrävas ser vi också som mycket problematisk.

Otillbörligt gynmande av viss leverantör

I kravspecifikationen finns ett antal skall-krav avseende utrustning för passagerarräkning. Ett av dessa lyder "Kapsling: IP67 klass eller bättre". På samma sida står också "Exempel på passagerarräknare kan vara "IRMA-Matrix Rev.1,2" eller likvärdig". Detta krav behandlas också i svar på ställda frågor. LTF gör ett tydligt utpekande av önskat fabrikat. Genom ett orimligt skall-krav utesluter man likvärdiga leverantörer. Om Trivector riskerar att lida skada eller inte torde vara svårt för bolaget att spekulera i.

LTF bestrider Trivectors yrkande och anför att förvaltningsrätten i första hand ska ogilla Trivectors yrkande och i andra hand besluta att LTF ska vidta rättelse genom att korrigera förfrågningsunderlaget och på nytt be-

gåra in anbud från de anbudsgivare som kvalificerat sig. Som skäl anföras följande. Bussarna är beställda men inte levererade till trafikutövarna. Bussarna kommer att vara utrustade med produkter och system som är levererade av externa leverantörer. Systemet ska således ha flera gränssnitt mot ett antal externa system och leverantörer och LTF behöver säkerställa att dessa fungerar tillsammans. Detta har inneburit ett stort antal funktionskrav. De funktioner som upphandlas är tekniskt komplicerade och i framkant vad gäller utveckling. I den mån det inte finns någon färdig lösning har det legat inom ramen för anbudsgivarens uppdrag att ta fram en lösning som säkerställer efterfrågad funktionalitet.

Omöjliga skall-krav

1). Vad som avses med skall-kravet i kravspecifikationen har förtydligats genom det svar som LTF lämnat. Av svaret framgår att bussarnas inre och yttre skyltar kan styras av antingen den styrenhet som utgör en del av det system som Mobitech levererar eller den fordonsdator som ingår i systemet och som omfattas av upphandlingen. Dessa oberoende system ska vara integrerade på så sätt att det är möjligt att växla mellan systemen. I klagörande syfte har LTF lämnat ett förslag till lösning för hur det ska kunna gå till. Det är leverantörernas uppgift att leverera en lösning. Skall-kravet kvarstår och är inte omöjligt att uppfylla. Frågor och svar utgör en del av förfrågningsunderlaget och ska läsas i sin helhet.

2). Skrivningen "*Alla bussarna kommer att levereras med fullt fungerande skyltsystem från Mobitech*" kan inte förstås på det sätt som Trivector gör gällande dvs. att skyltsystemet innefattar alla tänkbara funktioner som leverantörer kan tänkas efterfråga som t.ex. att beställaren ska kunna ändra layout på den inre destinationsskylten. I aktuellt fall har skyltsystemet haft denna funktion, varför leverantören inte behöver skapa en lösning. LTF vet inte hur layouten ser ut och har haft kontakt med Mobitech för att få information om vilka möjligheter som finns. Mobitech har meddelat att ett

redigeringsverktyg finns som är anpassat till skärmen. LTF kommer att förse slutanvändare med verktyget. Vidare har LTF ingen inblick i hur Tri-vector har formulerat sina frågor till Mobitech. Dock kan konstateras att de svar som LTF fått från Mobitech klart visar att det aktuella skall-kravet på inget sätt är omöjligt att uppnå. Alla leverantörer har haft samma förutsättningar att ställa frågor anpassade efter deras respektive lösningar och system. Aktuellt skall-krav är inte oproportionerligt.

3). Det har varit nödvändigt för LTF att ställa en rad funktionskrav. För det fall en lösning redan finns inom ramen för Mobitechs leverans behövs ingen särskild lösning. Det är möjligt att svaret på frågorna inte framgår av Mobitechs specifikation till deras inre skärmar och systemöversikt och för att utreda vad som gäller har LTF varit i kontakt med Mobitech. Deras svar innebär att det är möjligt att skicka information direkt till skärmarna från fordonsdatorn. Även om funktionen inte hade ingått i Mobitechs system innebär inte det att kravet är "omöjligt". Det hade istället inneburit att anbudsgivaren, inom ramen för sitt uppdrag, ska ta fram en lösning. Om det skulle visa sig tekniskt omöjligt att med eller utan extern hjälp ta fram den lösning eller funktion som förfrågningsunderlaget ställer upp och det beror på anbudsgivaren, utgör det force majeure enligt Kontraktsmodellen. LTF har inte tillstått att skall-kravet inte kan uppfyllas med de gränssnitt som existerar i upphandlingen.

Det saknas likvärdig och relevanta förutsättningar för tillgång till att installera efterfrågad utrustning

Bussarna har ännu inte levererats men genom att direkt kontakta trafikutövarna har anbudsgivarna kunnat ställa frågor. Det huvudsakliga skälet till att trafikutövarna har namngivits i kravspecifikationen har varit att ge den vinnande anbudsgivaren efter undertecknande av avtal möjlighet till direktkontakt. Förutsättningarna har varit likvärdiga för anbudsgivarna. För det fall förseningarna blir så stora att installation av systemet inte är prak-

tiskt genomförbart till utsatt tid, är det en force majeure-situation och då kommer inte vite att krävas eller någon annan form av ansvar. Knapphändiga instruktioner beträffande förutsättning för installation strider inte mot likabehandlingsprincipen eller någon annan av de grundläggande gemenskapsrättsliga principerna i LUF.

Otillbörligt gynmande av viss leverantör

I den första upphandlingen framkom att anbudsgivarna hade frågor kring passagerarräkningen och att de inte var säkra på den tekniska lösningen. För att inte någon anbudsgivare skulle tveka att lämna anbud anges nu i förfrågningsunderlaget exempel på passagerarräknare. Det torde vara klart och tydligt att någon särskild leverantör inte pekats ut. Av betydelse är att det finns flera passagerarräknare på marknaden som uppfyller klassificeringen IP67. Länstrafiken ansåg att det kunde vara motiverat utifrån 6 kap. 4 § andra stycket LUF. Vidare anges under rubriken "*Teknisk specifikation på passagerarräknare*" att kravet om kapsling är IP67 klass eller bättre. Under rubriken anges att alla tekniska data är skallkrav. IP67 är en klassificering och inte ett varumärke eller leverantör. I svaret på en fråga anges att klassningen är motiverad av att sensorerna för passagerarräkning kommer att sitta på ett mycket utsatt ställe vid dörröppningen på bussarna. Kravet kan inte anses omotiverat. Vidare anges att om sensorerna inte är inkapslade är det istället godkänt att använda en tomkapsling som motsvarar IP67 runt varje sensor. Härigenom bekräftas att skallkravet avser just klassificeringen på kapslingen. Kravspecifikationen innehåller inte någon otillbörlig hänvisning till ett särskilt varumärke eller leverantör som utgör grund för att göra om upphandlingen. Det ska vidare noteras att en anbudsgivare, förutom att visa fel i upphandlingsförfarandet, även ska kunna visa att denna lidit skada till följd av felet, jfr 16 kap. 6 § LUF. Trivector har inte lidit skada genom att LTF för en viss efterfrågad funktion angett ett varumärke som exempel. Trivector är ett konsultföretag och systemleverantör inte tillverkare av utrustning.

Om LTF har begått något misstag under upphandlingsförfarandet bör förvaltningsrätten välja det minst ingripande åtgärden för att rätta till misstaget. Tilldelningsbesked har ännu inte lämnats. Alla omständigheter som Trivektor lagt till grund för sin överprövning avser förfrågningsunderlaget. Det är därför möjligt att "backa" och göra om utskick av förfrågningsunderlag och anbudsgivning. Eventuella fel i förfrågningsunderlaget kan korrigeras varefter förfrågningsunderlaget skickas ut på nytt och anbud begärs in från de prekvalificerade anbudsgivarna. Om förvaltningsrätten kommer fram till att förfrågningsunderlaget innehåller brister, ligger dessa brister inom ramen för vad som kan accepteras då de inte träder för när de principer som bär upp LUF och gemenskapsrätten, se RÅ 2002 ref. 50.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Enligt 1 kap. 24 § LUF ska upphandlande enheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vidare ska principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. Bestämmelserna om förvaltningsdomstols hantering av mål om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster återfinns i 16 kap. LUF där det bl.a. anges att om den upphandlande enheten har brutit mot 1 kap. 24 § eller någon annan bestämmelse i LUF och detta inneburit att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Omöjliga skall-krav

Trivektor hävdar att anbudsförfrågan innehåller skall-krav som utifrån givna förutsättningar är omöjliga att uppfylla. I kravspecifikationen sid 27 sägs att "*De inre och yttre skyltarna skall integreras med fordonsdatorn på bästa sätt via styrenheten.*" I svar på en ställd fråga har LTF under rubri-

ken "Förslag till lösning" svarat att "Fordonsdatorn skickar ingen information till styrenheter eller vice versa. Det är två kompletta fungerande system oberoende av varandra." LTF menar att förslaget har lämnats i klargörande syfte för att visa hur en lösning skulle kunna se ut, men att det är leverantörens uppgift att hitta en lösning.

På sid. 28 i Kravspecifikationen står "Beställaren skall kunna ändra layout på den inre 19" destinationsskylten." Trivector pekar på att skylten levereras av bolaget Mobitech samtidigt som det finns krav på att den ska integreras i det upphandlade systemet. Trivector menar att skall-kravet är onödigt eftersom funktionaliteten redan finns i Mobitechs system. LTF anför att anbudsgivarna inte behöver skapa en lösning eftersom Mobitech har en lösning och att skall-kravet inte är oproportionerligt.

På sidan 28 i Kravspecifikationen står att "Den inre 19" skylten skall minst kunna visa:

- 1) Tid
- 2) Stannar
- 3) Linjenummer
- 4) Destination
- 5) De fyra nästkommande hållplatserna
- 6) Annan information så som "Trafikstörningsinformation, Anslutande bussar, Via destinationer, Stannar ej vid..., anslutningslinjer" mm

Trivector uppger att bolaget efter begäran har fått sig tillsänd av Mobitech en utförlig specifikation. Trivector menar att det i denna inte finns något om det som krävs av beställaren under punkten 6 ovan. LTF å sin sida anför att Mobitech har uppgett att det är möjligt att skicka efterfrågad information direkt från fordonsdatorn. Vidare menar LTF att även om funktionen inte hade ingått i Mobitechs system innebär inte det att kravet är "omöjligt".

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Enligt flera avgöranden i Högsta förvaltningsdomstolen har en upphandlande myndighet stor frihet att själv utforma sin upphandling inom de ramar som ges av de allmänna principerna för offentlig upphandling (jfr RÅ 2002 ref. 50). Av rättspraxis följer vidare att även förfrågningsunderlag som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LUF och unionsrätten inte träds förnär. Grundläggande är att leverantörer behandlas likvärdigt och icke-diskriminerande och att upphandlingen genomförs på ett öppet sätt. Vidare kan konstateras att det i LUF saknas såväl detaljerade regler i fråga om utformning av förfrågningsunderlaget som bestämmelser om förtydligande. Det framgår av förarbetena (prop. 2006/07:128 s. 132) att uppställda krav ska ha ett naturligt samband med och stå i proportion till det behov som ska täckas.

Vid en samlad bedömning av omständigheterna i målet anser förvaltningsrätten att aktuella skall-krav fyller en funktion och att kraven inte kan anses gå utöver vad som är nödvändigt för upphandlingen. Vid angivna förhållanden anser förvaltningsrätten att aktuella skall-krav inte kan anses som oproportionerliga eller orimliga att uppfylla.

Det saknas likvärdiga och relevanta förutsättningar för tillgång till att installera efterfrågad utrustning

Trivector anser att förutsättningar för installation av systemet saknas eftersom leverantören inte vet när de kommer att få tillgång till bussarna, hur många bussar de kommer att få tillgång till, hur länge och under vilka tider. Trivector synes mena att detta strider mot likabehandlingsprincipen genom att en godtycklig behandling av leverantören skulle kunna ske från trafikutövarnas sida.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Även om förutsättningar för att kunna planera behovet av resurser för att installera upphandlade system vid en viss tidpunkt inte kan anses som optimala, är förutsättningarna lika för anbudsgivarna och strider inte under givna förutsättningar mot likabehandlingsprincipen.

Otillbörligt gynnande av leverantör

Trivector anser att i kravspecifikationen har en enskild produkt pekats ut på ett otillbörligt sätt. I kravspecifikationen avseende punkten "Passagerarräkning" finns på sidan 26 ett skall-krav som lyder "Kapsling: IP67 klass eller bättre". Vidare står det på samma sida angivet att "exempel på passagerarräknare kan vara "IRMA-Matrix Rev. 1.2 eller likvärdig". Trivector pekar på att kravet också har behandlats i ett svar på ställd fråga där LTF bl.a. har svarat att "Vi har ställt krav om IP67 eller bättre för att sensorerna kommer att sitta på ett mycket utsatt ställe vid dörröppningen på bussarna. Är sensorerna inte inkapslade är det godkänt att använda en tomkapsling som motsvarar IP67 runt varje sensor. Trivector menar att detta är ett tydligt utpekande av önskat fabrikat och att LTF genom att ställa ett orimligt skall-krav utesluter likvärdiga leverantörer. LTF anför att IP67 är en klassificering och inte ett varumärke eller leverantör.

Av artikel 23.8 i Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtjänster, varor och tjänster framgår följande. Om det inte motiveras av föremålet för upphandlingen, får tekniska specifikationer inte innehålla uppgifter om tillverkning, ursprung eller särskilt framställningsförfarande, ej heller hänvisningar till varumärke, patent eller typ, ursprung eller tillverkning, om det får till följd att vissa företag eller produkter gynnas eller att andra inte kan komma ifråga. Sådana uppgifter eller hänvisningar ska i undantagsfall vara tillåtna, om en tillräckligt tydlig och begrip-

lig beskrivning av föremålet för upphandlingen inte är möjlig genom tillämpning av punkterna 3 och 4. Sådana uppgifter eller hänvisningar ska följas av orden "eller likvärdigt".

Direktivbestämmelserna har implementerats i 6 kap. 4 § LUF, av vilken framgår att de tekniska specifikationerna inte får innehålla uppgifter om ursprung, tillverkning eller särskilt framställningssätt eller hänvisning till varumärke, patent, typ, ursprung eller tillverkning, om detta leder till att vissa företag gynnas eller missgynnas. Sådana uppgifter och hänvisningar får dock förekomma i specifikationerna, om det annars inte är möjligt att beskriva föremålet för upphandlingen tillräckligt preciserat och begripligt. En sådan uppgift eller hänvisning ska följas av orden "eller likvärdigt". Frågan är om de aktuella hänvisningarna till referensprodukter lett till att leverantörer gynnas eller missgynnas.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Den aktuella regleringen ger uttryck för huvudregeln att krav som ställs i upphandlingar ska beskrivas i så neutrala termer som möjligt. Frågan är om det varit möjligt eller inte för LTF att beskriva kraven på föremålen för upphandlingen tillräckligt preciserat eller begripligt utan att namnge aktuell produkt eller klassificering. Förvaltningsrätten konstaterar att det av ordalydelsen i LUF och bakomliggande direktivbestämmelse framgår att det är fråga om undantagssituationer.

I förarbetena anges att situationer som avses är då upphandlande enhet inte klarar av att beskriva föremålet för upphandlingen i så generella termer att förfrågningsunderlaget skulle tjäna något praktiskt syfte (jfr prop. 2006/07:128 s. 193). Syftet med att undantagsvis tillåta hänvisning t.ex. till visst varumärke är alltså inte att den upphandlande enheten t.ex. på grund av kompetens- eller resursbrist ska slippa beskriva föremålet för upphand-

lingen. Syftet är i stället att underlätta för leverantörerna att förstå vad den upphandlande myndigheten efterfrågar. Det ska således vara i princip omöjligt att beskriva föremålet för upphandlingen tillräckligt preciserat eller begripligt, för att en hänvisning till visst varumärke ska vara tillåten (jfr Kammarrätten i Jönköpings dom den 4 augusti 2011 i mål 1903—1913-11).

Enligt förvaltningsrättens mening är avgörande för frågan vara om LTF:s sätt att beskriva funktionen på den aktuella produkten har inneburit att det blivit mer tydligt och begripligt för leverantörerna vad LTF har efterfrågat.

LTF har hänvisat till att anbudsgivarna vid den första upphandlingen hade frågor kring passagerarräkningen och den tekniska lösningen. För att undvika osäkerheten har LTF den här gången hänvisat till ett visst märke ”eller likvärdigt”.

Förvaltningsrätten anser att av vad som framkommit avseende den aktuella produkten har det inte varit möjligt i den mening som avses i 6 kap. 4 § LUF för LTF att beskriva de efterfrågade objekten tillräckligt preciserat eller begripligt. LTF har därmed haft rätt att hänvisa till visst varumärke med tillägget ”eller likvärdigt” på sätt som skett.

LTF har under rubriken ”Teknisk specifikation på passagerarräknare” angett att kravet om kapsling är IP67 klass eller bättre. LTF har framhållit att detta är en klassificering och inte ett varumärke eller produkt.

När det gäller frågan om likabehandling konstaterar förvaltningsrätten att förutsättningarna för den i målet aktuella upphandlingen anges i förfrågningsunderlaget som varit tillgängliga för samtliga leverantörer. LTF har i förfrågningsunderlaget angett ”eller likvärdig”. Det är enligt förvaltningsrättens mening inte sannolikt att någon leverantör på grund av vad som

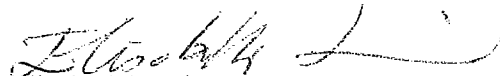
anförts har avhållit sig från att lämna anbud. Med hänsyn därtill och då leverantörerna har getts lika förutsättningar att lämna konkurrenskraftigt anbud har LTF behandlat leverantörerna lika. De anförda felen innebär inte att upphandlingens konkurrensuppsökande skede har påverkats. Förvaltningsrätten bedömer därför att någon skada inte uppkommit.

Skada

För att åtgärd enligt 16 kap. LUF ska beslutas, krävs, förutom att den upphandlande enheten har brutit mot LUF, att den som ansöker om överprövning har lidit eller kan komma att lida skada till följd härav. Det gäller även i de fall det konstaterats brister i förfrågningsunderlaget. Trivector har inte angett på vilket sätt bolaget har lidit skada eller riskerar att lida skada genom de påstådda bristerna i förfrågningsunderlaget.

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att Trivector inte har visat att LTF har brutit mot de grundläggande principerna i LUF eller bakomliggande unionsrättsliga principer. Ansökan ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D-LOU)

Elisabeth Lewin

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,

2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1D LOU